

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &
Religione &c.

Jansen, Leonhard

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Casus XLIV. De Restitutione famæ & honoris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39867

CASUS XLIV.

De Restitutione famæ & honoris.

Zarus, super restitutione famæ anxius quærit: 1. An fama restitui debeat? 2. An filius obligetur pro parente, an heredibus læsi? 3. Quid si graviter infamavit cum levi vel nulla culpa? 4. Quid si infamantia dixit de Petro, audientes autem intellexerunt de Paulo? 5. An sufficiat infamatum laudare in alia materia? 6. An debeat dicere se esse mentitum, an jurare, adhibere testes, an revocare cum periculo vite vel fame? 7. An apud auditores mediatos? 8. Quid debeat pro honore læso? 9. Quid si ex detractioe damna realia sint secuta, aut etiam mors? 10. Quid si infamia sit oblivioni data, vel fama recuperata? 11. Quid si crimen expositi fiat publicum? 12. An fama compensari debeat per pecuniam? 13. Quid si læsus revocationem remitteret, si rogaretur? 14. Quid si reciprocè se infamârint? 15. An per modum defensionis liceat occultum alterius crimen manifestare? 16. An falsum affingere? Pro resolut.

I. QUÆR. I. Quid sit fama, honor, item an & qualiter læsa restitui debeant?

R. I. Definitionem famæ & honoris dedi cas. 36. ubi etiam de vitiis iisdem oppositis ex professo dictum fuit.

R. Quoad restitutionem famæ vel honoris læsi accipe regulam sequentem certam & ab omnibus receptam: *Omnis, qui per detractioem alterius famam, vel per calumniam alterius honoris*

notens

norem injustè læsit, tenetur efficaciter restituere famam, honorem & omnia damna realia inde secuta; Ratio regulæ est, quia damnum famæ & honoris est reparabile, & quilibet jus habet in famam & honorem æquè, ac in bona temporalia; ergo sicut hæc injustè læsa reparari debent, sic & fama honorque.

Dicitur 1. Omnis, qui læsit; nam obligatio restituendi famam est personalis, nec transit ad hæredes nisi ex speciali pacto, ut si moriturus filio vel hæredi committat, & hic suscipiat obligationem restituendi famam à defuncto læsam; similiter fama restituenda est soli læso, non autem hæredibus, nisi infamia defuncti in eos redundet, ut si dixeris defunctum genuisse hos filios ex adulterio, tunc & filiis fama restituenda est.

Dicitur 2. Qui injustè læsit; nam si læsio famæ sit justa, eo quòd crimen sit publicum, vel criminis occulti revelatio sit necessaria pro avertendo malo Reip. vel innocentis, nulla debetur restitutio. *V. Cas. 36. n. 5. § 15.* si læsio est injusta in materia levi, debetur restitutio sub levi, in materia gravi sub gravi;

At quid, si graviter quidem læsisti famam, sed absque omni culpa, eo quòd crimen à te narratum bonâ fide credebas esse publicum, vel defectu deliberationis & advertentiæ cum culpa levi? & Si absque gravi incommodo famam restituere possis, ad hoc teneris non tantum ex charitate, quod tibi est commune cum omnibus, qui etiam nullam infamiæ causam dederunt, & apud omnes est in confesso, sed etiam ex justitia. *Less. Laym. c. 7. n. 1. Tamb. l. 9. c. 3. §. 3. Lugo d. 15. à n. 3. Sooter. in dec. t. 5. c. 4. n. 86.* Ratio est, quia justitia non tantum obligat ad non

ponen-

ponendam causam proximo damnosam, sed etiam ad auferendam jam positam, hoc ipso enim quod scias causam v. g. revelationem occulti criminis à te etiam inculpabiliter positam alteri inferre damnum, & non removeas cum facile possis, censeris damnum illud approbare & velle, tenerisque restituere; sicut si tuus bos te nesciente incipiat nocere frugibus proximi, si ex post id rescias, & non abigas, damnum à tempore scientiæ causatum tibi fit voluntarium cum obligatione restituendi; item bonâ fide alicui posuisti ignem, ex quo postea advertis oriri incendium, loco medicinæ porrexisti venenum, si incendium, vel mortem non impedias, cum facile potes, in conscientia es incendiarius & homicida.

Dices 1. Talis diffamator non tenetur ex re accepta, cum ex fama aliena nihil possideat, neque ex delicto vel contractu, quia formalis culpa aut contractus non intercessit, ut supponitur, ergo.

2. Si alterius ædes sine culpâ exussi, ad nihil teneor; ergo à pari, si absque culpâ destruxi alterius famam.

3. Si bos meus me ignorante perdat alienas legetes & ego superveniens cum non prohibeam non teneor ad primum damnum me nesciente illatum, sed tantum ad illud, quod ex post inferit me sciente; quod si me sciente novum damnum præter primum non inferat, ad nihil tenebor, quia primum damnum mihi non est imputabile; ergo à pari, si primò sine culpa famam læsi, & post me advertente ex mea actione nova infamia non sequatur, ad nihil teneor: ecce sententiam verè probabilem & in praxi tutam, quam *Dicast. de Restit. d. 12. n. 162.* dicit probabilissimam;

Sed

Sed R. ad 1. obligationem oriri tum ex re quasi accepta ; detractor enim famam alterius quasi detinet apud se , usque dum per revocationem quasi ex suo eam reddat ; tum maxime ex injusta damnificatione , quæ quidem ab initio formaliter injusta non est , sed fit talis per voluntariam continuationem.

Ad 2. Est disparitas , quòd actio exultiva ædium nec ab initio nec ex post fiat voluntaria , ut supponitur.

Ad 3. Iterum disp. est , quòd mea detractio , si non revocetur , cum potest , pergat me sciente & volente causare totum & idem damnum in fama , quod antea causarat me ignorante , ergo totum illud damnum teneor reparare ; econtra bos me præsentem non infert idem damnum , quod antea intulerat , sed plane novum , ergo sufficiet restituere damnum novum , quod meus bos me sciente & non prohibente intulit.

Sed denique quid , si infamantia loquebaris de Petro , audientes autem intelligebant de Paulo , an teneris famam reparare Paulo ex justitia ; nam quòd teneris ex charitate , si absque gravi incommodo possis , indubitatum est : Negat *Less.* quia obligatio restitutionis oritur ex sola formali injuria ; Paulo autem non fecisti injuriam formalem , sicut si volens occidere equum Petri inimici tui , præter intentionem occidas equum Pauli amici : At melius affirmant *Molina & alii* ; nam quamvis tua actio ab initio non fuerit causa formalis & voluntaria damni ut Paulo illati , quia tamen te sciente pergit nocere , si eam non removeas , quando facile potes , fiet tibi causa damni voluntaria & obnoxia restitutioni ; sicut si vo-

H h

lens

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. 2.

lens incendere horreum Petri casu incendas horreum Pauli, si advertens errorem, incendium, cum potes, non restinguas, totum damnum tibi fit imputabile cum obligatione satisfaciendi Paulo.

5. *Dicitur* 3. Tenetur *efficaciter* restituere, ita ut infamatus bonum nomen suum in effectu recipiat, ideoque, si aliquem sive vera & occulta, sive falsa narrando infamasti, non satisfacis eum in alio genere laudando. v. g. dixisti Petrum esse homicidam, non est satis, si dicas eum esse castum, quia per famam castitatis, nequidem partialiter, tollitur infamia homicidii; sed debes dicta revocare, dicendo te injuriam fecisse, te male fuisse informatum, te errasse errore scilicet practico &c. Si vera dixisti, non potes dicere te esse mentitum, quia hoc ipsum esset mentiri, posses tamen & deberes, si aliter fidem obtinere non potes, uti restrictione mentali, dicendo ipsum tale crimen non admisisse, subintelligendo publicè, seu tali modo, ut licitè potueris revelare, sicut ejusmodi restrictione uti potest & debet Confessarius interrogatus de crimine sibi dicto in confessione, ut fatentur omnes. Si falsum dixisti, teneris, si opus est, revocare, dicendo te esse mentitum, adhibendo juramentum & testes, etiam cum æquali tua infamia & periculo, v. g. alium per calumniam accusasti, falsum testimonium scienter dixisti, ex quo alteri mors, jactura famæ & bonorum imminet, obligaris tuum dictum retractare & si opus est, cum periculo vitæ, famæ, & bonorum, ut habet *communis* & *certa*; quia in pari causa melior est conditio innocentis; & sicut iniquus occisor equi alieni tenetur restituere cum jactura equi proprii vel
ejus

ejus pretii , sic & restituere famam cum simili
jactura famæ propriæ ; non tamen tenetur cum
longè majore suo damno , quia tunc censetur
moraliter impotens, neque tenetur per seipsum ,
si revocatio utiliter fieri possit per Confessarium,
vel per alium. Si detractor prævideat, vel meri- 7.
tò timeat, ne crimen à se dictum ab auditoribus
ulteriùs propaletur , si exposit ultrà propalatum
est , obligatur etiam apud auditores mediatos re-
vocare, quia est causa injusta detractionis per hos
factæ ; secus si dixerit viris prudentibus, à qui-
bus ulteriorem propalationem non timebat : si
non recogitasti, an auditores tui sint vel non sint
taciturni, ut communiter contingit, probabi-
liter non teneris revocare apud mediatos , quia
cum nemo præsumi debeat malus , ulterior cri-
minis revelatio non tibi , utpote qui eam non
prævidisti , sed auditorum malitiæ imputanda
venit. 8.

*Dicitur 4. Debet restituere famam & hono-
rem*, intellige per contumeliam læsum, de qua
vide *Cas. 36. num. 1.* Si contumelia non con-
tineat detractionem v. g. privatim nemine audi-
ente aliquem vocas stultum, spurium, adulterum:
propriè non debetur restitutio , sed (nisi sei-
psum vindicando juri suo resignarit) satisfactio,
petendo veniam &c. ad quam tamen plerumque
non tenentur superiores, parentes, Domini, ne,
*dum nimium servatur humilitas, regendi franga-
tur autoritas*, uti ait *S. August. in sua regula* ;
tenebuntur tamen satisfacere exhibendo extraor-
dinaria honoris & benevolentiae signa, v. g. ami-
cè salutando, alloquendo, obsequia & beneficia
præstando &c.

*Dicitur 5. Et omnia damna temporalia, intel- 9.
lige*

lige prævisa, ut si ob tuam detractionem quis officio, dignitate vel bonis suis privatus sit, hæc obligatio transit ad hæredes: si ex tua detractione de crimine occulto, sed vero quis fuerit accusatus & condemnatus, ad nihil teneris, quia sententia est justa, & fama reparari non potest, cum crimen per justam sententiam sit factum publicum.

QUÆR. II. Quæ hinc sint causæ à restitutione excusantes?

10. R. Sunt seqq. 1. *cessatio damni*, ut si nullum damnum factum est, eò quòd audientes dicenti non crediderint, vel infamia oblivioni sit tradita, aut fama aliunde v. g. purgatione canonicâ, probitate vitæ, proborum virorum testimonio, vel autoritatẽ judicis jam sit recuperata; quo casu adhuc satisfieri debet pro damno temporali, si quod ex detractione secutum est, & pro impensis, quas infamatus facere debuit pro recuperanda fama.
11. 2. *Excusaris*, si crimen occultum à te revelatum sine tua culpa factum est publicum; si tuâ culpâ publicatum est, teneris, si potes, revocare etiam publicè per scripturam, concionatores &c. *nec obstat*, quòd per publicationem veri criminis infamatus amiserit jus ad famam, nam jus illud amisit per tuam injustitiam, ergo quantum est in te, teneris facere ut ipse jus & famam recuperet.
12. 3. *Excusat impotentia* physica vel moralis, ut si auditores tuos, coram quibus detraxisti, nec scripto nec verbo convenire possis, aut restituere nequeas sinè longè majori tua infamia vel damno; quòd si fama nullatenus restitui possit, & infamatus nullum damnum in bonis fortunæ passus

passus

passus sit , non teneris ante sententiam judicis
damnum famæ compensare pecuniâ. *Nav. Less.*
Sporer. Lugonum. 23. & plurimi apud *La Croix*
l. 3. p. 2. n. 299. quia justitia tantum exigit,
ut restituatur res ablata in se vel æquivalenti ,
seu in eo , quod rei secundum communem æsti-
mationem æquivalet , ita ut inter se functionem
& commutationem recipiant , sed pecunia nec
in se , nec in æquivalenti est fama , nec per
quantamcunque pecuniam recuperatur fama ab-
lata , ergo.

Dices 1. qui non potest restituere, quod de-
bet, tenetur restituere , quantum potest. 2. Si
fama eadem restitui non possit , est obligatio in-
famatum laudandi in alia materia , vel etiam ho-
norandi , ut habet communis , & tamen una
fama, quâ v. g. dixeris justus , nequidem par-
tialiter est alia fama , quâ dixeris castus ; imò
fama & honor genere differunt. *R. ad 1.* debet
restituere , quantum potest in rebus ejusdem or-
dinis & in communi æstimatione æquivalenti-
bus *C. secus N. ad 2. NC* quamvis una fama non
fit formaliter altera , est tamen in eodem gene-
re bonorum , & licet honor & fama in rigore
physico differant genericè , sunt tamen ita affinia
& connexa , ut moraliter & quoad usus huma-
nos ferè pro eodem reputentur ; licet enim ho-
nor non sit fama , est tamen famæ seu bonæ ex-
istimationis de proximo testificatio.

Excusat libera condonatio infamati ; cum e-
nim sit Dominus suæ famæ , ejus læsionem re-
mittere potest , sufficit autem remissio tacita vel
prudenter præsumpta ex hoc , quod credatur re-
missarius , si rogaretur , aut malit rem dissimula-
ri , quàm ejus memoriam refricari ; excipe nisi

remissio cedat in præjudicium religionis, familiarum, vel aliorum, qui ex ejus infamia infamati sunt; tunc enim his invitis obligatio revocandi remitti non potest, quia & ipsis facta est injuria.

14.

5. Excusat reciproca infamatio, dum alter te infamavit & famam restituere recusat. *Sot. Molina. Less. Dian. Sylvius 2. 2. q. 62. a. 2. Dicast. d. 12. n. 246. Laym. n. 5. contra Tann. Nav. Eugo n. 44. Sporer à n. 117. Ratio est. quòd quidem non liceat infamiam compensare, infamantem vicissim infamando, quia non licet reddere malum pro malo, nec maledictum pro maledicto, 1. Pet. 3. postquam tamen sic fecisti, modò injuria utriusque sit æqualis, non teneris alteri restituere, jura enim sunt paria, & tu non habes minus jus ad tuam famam, quàm alter ad suam; si ergo alter tuam restituere nolit, sibi imputet, nec rationabiliter invitus esse potest, quòd nec tu restituas, & paria crimina compensatione mutuâ delentur. C. tua fraternitas de adult.*

Dices 1. compensatio tantum habet locum, quando per eam restituitur æqualitas, seu recuperatur id, quòd ablatum est, ut si mihi debeas centum aureos, & ego à te surripiam totidem; sed per hoc, quòd non restituo alienam famam, non recuperò meam, ut patet; nam ex hoc, quòd alterum dicam esse latronem, ego non credor innocens ab adulterio, quòd alter mihi impofuit. 2. Quando ad me indemnifandum licet alienam rem retinere, etiam licet eam surripere, ut clarum est in debito pecuniario, sed non licet surripere famam alienam, si quis meam restituere nolit, ergo nec licet eam tunc retinere seu non restituere.

R. Non

R. Non est hic propriè compensatio, quâ ipsa res vel ejus æquivalens recuperetur, ut male supponunt adv. hæc enim non in fama, sed tantum in rebus pretio æstimabilibus locum habet, ut si pro equo ablato clam surripiatur similis equus vel ejus pretium; sed solum est suspensio, seu justa dilatio solutionis, usque dum alter vicissim solvat, quod debet, potest autem esse justa causa differendi solutionem, etsi non sit justa causa auferendi rem alienam, ut manifestum est in necessitate gravi, vel in periculo gravis damni, in quibus debitor solutionem differre, non autem alienum auferre potest; item si quis meas malitiosè ædes exussit, oculum excussit, non licet quidem vicissim alterius ædes incendere, oculum excutere, quia hoc non esset suum damnum reparare, sed alteri damnum inferre & seipsum vindicare; postquam tamen ædes exussi, oculum excussi, justè differo reparationem damni, usque dum alter vicissim mihi reparationem offerat; ergo à pari, etsi non liceat infamantem mutuò infamare, postquam tamen infamavi, licitè restitutionem famæ differo, usque dum alter pariter meam restituat, quòd si *Lugo & Sporer l.c.* bene ponderassent, hanc sententiam, non tantum ex autoritate, sed & ex rationibus intrinsecis dixissent probabilem, imò probabilissimam, & mihi omnino veram.

Sed quæres, an saltem per modum defensionis liceat infamantem reciprocè infamare? *R.* Pro reparandâ fama jam læsa id non licere, licet tamen pro avertendo damno futuro & imminente; sic licitè aperio occultum crimen falsi accusatoris vel testis ad enervandam eorum fidem; utor enim jure meo, quod habeo ad proban-

dam meam innocentiam, & si liceat occultum proximi crimen aperire pro tuenda fama & vita proximi innocentis, imò & ad habendum à vi-
 16. ro gravi solatium, ut docet *S. Thom.* cur non pro tuenda fama & vita propria: nunquam tamen licet falsum crimen iniquo accusatori vel testi affingere etiam ad evitandam mortem vel extremam infamiam, ut certum est ex prop. 43. & 44. ab Inn. XI. damnatis, quas exhibui *Cas. 36. num. 5.* nam id foret mendacium in re gravi tum contra justitiam publicam, quia iudex, quantum est in se, inducitur ad puniendum Innocentem, & testes ad perjurium, tum contra justitiam privatam, quia quilibet habet jus, ne falso crimine infametur, sicut habet jus, ne à privato occidatur.

Dices cum Lugo & Tamb. si dolo vel mendacio defendam me contra injustum aggressorem eum v. g. falsis promissis aut minis absterrendo, pecco venialiter peccato mendacii, non autem contra justitiam, quia habeo jus defendendi vitam, ergo si mendacio injustum aggressorem meæ famæ & vitæ privem suâ famâ, tantum pecco venialiter peccato mendacii; si enim non est injustitia per mendacium defendere vitam, minus erit in casu posito per mendacium defendere famam simul & vitam.

R. N. C. nam imprimis id injustum est in iudicio, quia læditur justitia publica, extra iudicium verò impingere falsum crimen non est medium necessarium & certò efficax pro recuperanda fama, potes enim deficere in probatione, & adversarius potest per veros testes aliâque indicia tua dicta elidere; contra occisio injusti aggressoris est medium necessarium & certum conservandæ vitæ, ut supponitur. CA-